

FULL CATALÀ

Any II — Número 15

MEXIC, D. F. DESEMBRE DEL 1942

Exemplar: \$ 0.50

Registrado como artículo de segunda clase en la Administración Principal de Correos de México, D. F., el 20 de Noviembre de 1942

El Dr. Jaume Roig
Tinent Coronel de Sanitat
vist per J. M. AMETLLA

LES ARMES I LES LLETRES

pel Tinent Coronel Dr. Jaume ROIG

EL Coronel Farràs ha escrit unes paraules molt simples en el FULL CATALÀ, i que tenen una definitiva virtut: ésser el primer d'haver-les dites. Diu que vol lluitar, amb les armes, per Catalunya. Ni més, ni menys. És clar que altres, amb gesticulació pomposa, hem dit la mateixa cosa; no es pot dubtar que tots volem lluitar per Catalunya. Però vet ací: la diferència entre l'un i els altres és precisament la diferència entre aquelles dues menes de fe que al principi assenyala. Com en els dos pols de l'acumulador, el mateix fluid porta signe contrari.

AQUESTA fauna arcaica i casolana que porta el nom d'intel·lectual, i entre les rengleres de la qual procuro dissimular-me, perd l'altè quan els fets es posen les botes de set llegües i tots els campanars del món toquen a ravat. L'intel·lectual conjuga en pretèrit fins quan se sent profeta, perquè la societat, per a ell, no pot transcendir del pla històric i el mirall en què la mira, com en l'accessori retrovisor d'un automòbil, només li reflecteix la imatge del passat.

Per a mirar endavant, hom necessita treure's les ulleres intel·lectuals ombrades per la polsegura dels esdeveniments. Necessita fer això i tenir a més una rara qualitat que en la vida i la història militar es denomina la "voluntat de vencer".

La voluntat de vencer sembla, a la primera anàlisi, una virtut bàsica de tot combatent. Tothom que lluita, lluita evidentment per guanyar, amb la nebulosa excepció, potser, d'algun heroi romàntic o wagnerià. En enfocar amb més precisió el fenomen bèl·lic, s'observa, al contrari, que la voluntat de vencer és una condició més aviat escassa, que no té res a veure amb la valentia i fins ni amb l'heroisme; i que, més que una naturalesa de l'individu, és com un complex patètic que en circumstàncies decisives s'apodera de la persona amb força inexorable. L'heroi pot arribar a l'extrem de lliurar la vida abandonat de la voluntat de vencer i sota la terra catalana reposen els ossos de molts d'aquells qui tenien el pit ple de valor i buit d'esperances.

La fe de l'intel·lectual no porta més que per excepció aquest signe místic de la voluntat de vencer. La seva és una fe secundària, derivada i molla. És una fe diferent de la fe absoluta que és l'essència de la voluntat de vencer, per més que ambdues no són fenòmens antípodes, sinó escales graduals d'una sola actitud a través de diversos temperaments. La primera no necessita arguments, mentre l'altra ha d'envoltar-se d'idees. La primera és intuïtiva; la segona és retòrica.

*

La primera cosa que fa la fe molla en llegir les declaracions del Coronel Farràs, és declarar que aquelles paraules són irreflexives. Naturalment que ho són! L'intel·lectual té això: es passa la vida aplaudint i aixecant monuments a totes les impetuoses irreflexions del passat, perquè reconeix que són el ferment veritable de la fornada històrica; però quan té al davant, de carn i ossos, algú que dóna senyals de comportar-se com aquells, vol que, al contrari, actuï com un cap de negociat. La fe molla es desensunya morosament per l'exabrupte, i edifica una barricada d'arguments. Còmodament parapetada des d'allí, dispara raons. Però la fe viva no pot contestar amb raons, perquè viu en un món contrari al de les raons. En el seu lloc, oposa revelacions.

El xoc entre el visionari impacient i les veus sensates s'ha repetit tantes vegades que la descripció omple les planes de la història. No vol dir això que l'apòstol sempre venci, ni tansols que mereixi vencer i els motius d'aquestes victòries o derrotes que l'heroi ha de guanyar o encallar són tan variats que, sense esgotar-los, en podem triar alguns a l'atzar.

En primer lloc, la fe viva pertany als individus. El nucli polític i les masses, per aquest ordre, es deixen permeabilitzar poc a poc per les idees, però perdent aquestes temperatura en difondre's pel cos social. En temps de calma, l'home mitjà creu que, en el fons, les idees són meres invencions dels intel·lectuals i, en multitud de casos, sols hi adhereix per una espècie de compromís. Però de sobte arriba el fet nou, que sempre és una batalla contra el fet pretèrit i la fe viva del lluitador, per un període, illumina, amb llum reflexa, els seguidors. El fet insòlit, freg i cru, fóra aleshores inservible si no arribessin els intel·lectuals, els quals, amb laboriosa paciència, el digereixen i en forma de vigències, el distribueixen a les masses.

Sempre que els pocs lluiten contra els molts, els

atzars són en contra dels primers. I si els molts tenen per aliada la intel·ligència, les ocasions de fortuna dels primers són negligibles. Aquesta és la causa que els noms dels lluitadors il·lustres que marquen fites a la història siguin tan solitaris com els astres pels cels dilatats. Perquè el cas és que els intel·lectuals tenen sovint raó en contra dels vidents. Millor dit, la tenen sempre. El que passa és que, en determinades instàncies, tenen una raó endarrerida, confusa pel temps i en discordança amb la urgència del moment. I el moment oportú pot ésser qualsevol en temps de crisi, aquest en el qual vivim, aquest que passa ara pel meridià.

L'altre feix que porta la fe viva i el pes del qual la detura en el camí de la prevalença, és que confia massa en el cos com a instrument específic de victòria. Així com per al grec el veritable heroi era Hèrcul, que amb la sola força del braç vencé el lleó de Nemea, i menyspreava els piròforos i les màquines enginyoses d'Arquímides, el militar — en el seu fur intern — voldria que el combat fos com "sicut erat in principio", a cops de mandoble i de llança. Tot general, en escriure un comentari, estableix, em penso que amb raó, però amb complaença no dissimulada, que la infanteria — és a dir, el factor "home" — és qui juga el millor atot en la batalla. Ja diu Don Quixot: "...Bien hayan aquellos benditos siglos que carecieron de la espantable furia de aquestos endemoniados instrumentos de la artillería... con la cual un infame y cobarde brazo quita la vida a un valeroso caballero."

I per fi queda el silenci que separa com una cortina els dos mons que hem presentat en aquestes ratlles. El món de les èpoques crítiques es torna com una Babel on les llengües dels uns esdevenen asimbòliques per als altres.

En acabar aquestes disquisicions serà oportú en aquest punt una lleugera defensa de l'intel·lectual, perquè — per moltes reserves que oposi — és ell qui a la fi interpreta les paraules de la fe. Sap que les doctrines tradicionals que recolta s'enverinen pels seus propis túbexes, i escolta aquells qui porten una nova lleu. A la història, li falten esdeveniments decisius, i a la nostra en particular, homes amb voluntat de vencer que la fecundin per tal que la musa Clio pugui infantar fastos innombrables.

Els intel·lectuals, després, ja ens cuidarem d'aquests fets, de vestir-los i d'amanyagar-los; i, com és de dret, d'ensenyar a respectar qui foren els seus pares legítims.

L'HOME D'ANGLATERRA

per Pere CALDERS

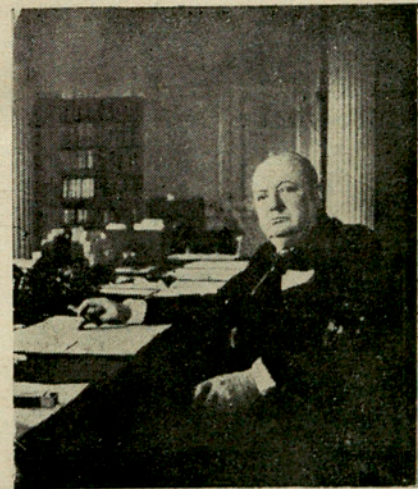
ES ORGULL de països grans i petits poder explicar al món que en cada període de la seva història troben l'home que els cal per a governar-se.

Anglaterra, tan endreçada i amb tants trossos de mapa per a posar-hi ordre, porta aquesta petita vanitat de nació d'acord amb el seu seny, sense sentir el pessigolleig de les provatures ni arriscar-se amb experiments que no tinguin totes les garanties. Extreu els seus governants de la noblesa, gairebé invariablement, i aquesta previsió la fa sentir-se segura a la seva manera, dins les normes de confort de les quals és gran legisladora.

Però, naturalment, mirant-s'ho des de fora d'Anglaterra, ja es veu que aquesta habitud no suposa que hagi d'anar sempre acompanyada de l'encert. En un moment crucial per a Europa, la Gran Bretanya confià en un home partidari dels sargits i dels mals acords, que només podia veure les coses d'esquitlletes, sense saber o sense voler afrontar-les, i es va equivocar tant que la feina d'arreglar tot el que va fer malbé ha portat grans pertorbacions.

Quan el fracàs de Chamberlain fou tan evident que ja ni tansols podia participar del benefici de l'oblit, la mestresa Anglaterra trià la persona per a posar-hi remei, i l'honor recaigué en la família Churchill, que havia deixat passar set generacions de dues en veu baixa, grisos i sense la voluntat de protagonistes de la història.

La necessitat apressava tant que calgué oblidar petits greuges: per al gust anglès, Winston Churchill és massa revolucionari, poc respectuós amb la tradició i perillosament imaginatiu. Passà per Harrow com un estudiant mediocre, esperant els professors pel seu menyspreu per les humanitats, i semblaria que la influència més perdurable que li ha quedat d'aquella època és la seva afició pels barrets estranys. El distintiu dels alumnes de Harrow és un barret de palla que produeix esgarrifances.

Winston Churchill
o el Clemenceau dels nostres dies